

**Уманський національний університет садівництва
факультет лісового і садово-паркового господарства
кафедра лісового господарства**

Назва курсу	Сучасні методи відтворення лісових насаджень
Викладачі	Володимир Шлапак
Профайл викладачів	https://forestry.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/shlapak-vladimir-petrovich.html
Контактний тел.	(04744) 3-43-79
E-mail:	shlapakwp@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=768
Консультації	Щосереди з 15.00. по 16.00

1. Анотація до курсу

Під час проектування та створення штучних лісових насаджень фахівці повинні володіти почуттям передбачення, яке ґрунтується на глибоких знаннях природи біогеоценозів. Успішне вирощування лісонасаджень потребує комплексу науково-обґрунтованих заходів, які забезпечують створення оптимального екологічного середовища на період від отримання насіння до формування біологічно стійких деревостанів. Необхідно чітко усвідомлювати, що при створенні та формуванні лісових насаджень створюється біоекосистема, яка змінюється у часі та під впливом господарських заходів людини.

2. Мета та цілі курсу

Мета курсу — опрацювання сучасних технологій з проектування та відтворення штучних лісових насаджень, проведення реконструкцій малоцінних молодняків, створення під наметових культур, покращення умов життєдіяльності лісових ценозів шляхом внесення добрив, удосконалення агротехніки вирощування лісових культур у конкретних ґрунтово-кліматичних умовах, введення ґрунтополіпшуючих культур з метою підвищення господарської цінності, біологічної стійкості та продуктивності штучних і природних деревостанів.

Програмні компетентності (цілі курсу):

- розуміння особливостей проведення лісокультурного та лісівничого групування насаджень;
- знати основи еволюції штучних і природних лісів;
- здатність застосовувати знання основ агротехніки вирощування лісових культур у різних ґрунтово-кліматичних зонах;
- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для визначати категорії лісокультурних площ;
- здатність оцінювати лісівничу доцільність тих чи інших лісокультурних методів, способів і заходів;
- уміння проводити контроль і оцінювати ефективність лісокультурних заходів з відновлення та вирощування лісових насаджень різного цільового призначення;
- здатність формувати теоретичні та практичні рекомендації щодо визначення періодів розвитку та формування штучних і природних лісових насаджень.

3. Формат курсу

Основним форматом курсу є очний з використанням навчальної платформи для дистанційного навчання MOODLE.

В рамках вивчення дисципліни «Сучасні методи відтворення лісових насаджень» передбачено проведення:

- лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні та установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;
- практичні заняття. На практичних заняттях планується засвоєння основних методів створення лісових насаджень;
- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

4. Результати навчання

- розуміння особливостей проведення лісокультурного та лісівничого групування насаджень;
- знати основи еволюції штучних і природних лісів;
- здатність застосовувати знання основ агротехніки вирощування лісових культур у різних ґрунтово-кліматичних зонах;
- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для визначати категорії лісокультурних площ;
- здатність оцінювати лісівничу доцільність тих чи інших лісокультурних методів, способів і заходів;
- уміння проводити контроль і оцінювати ефективність лісокультурних заходів з відновлення та вирощування лісових насаджень різного цільового призначення;
- здатність формувати теоретичні та практичні рекомендації щодо визначення періодів розвитку та формування штучних і природних лісових насаджень.

5. Обсяг курсу

Форма навчання	денна			заочна		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	6	6	78	4	4	82

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2020/2021	1	Лісове господарство	1	н

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Специфічні вимоги, які здобувач повинен врахувати відсутні

8. Політики курсу

Під час підготовки та проведення практичних занять, здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу доброчесності Уманського НУС.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література/ ресурси в інтернеті	Завдання, год	Вага оцінки
Тиж. 1. 2 акад. год.	Тема 1: Сучасні методи та підходи до відтворення лісових насаджень та їх значення для розширеного відтворення лісових ресурсів і сталого ведення лісового господарства в Україні — 24 год. Наукові основи розширеного відтворення лісових ресурсів та їх значення для сталого ведення лісового господарства в Україні. Сучасні методи відтворення лісових насаджень.	Лекція	Презентація	10, 12, 13	Передивитись презентацію, 2 год	
Тиж. 2. 2 акад. год.	Тема 1: Обстеження лісокультурних площ. Методи розширеного відтворення лісових насаджень. . Способи закладання лісових культур. Оцінка чистих та змішаних лісових культур. Компоненти змішаних насаджень.	Практичне заняття	Опорний конспект лекцій	5, 6, 8	Описати детально, як проводиться обстеження лісокультурних площ. Охарактеризувати різні методи відтворення лісокультурних площ, 2 год	25 балів

Тиж. 3. 2 акад. год.	<p>Тема 2: Теоретичні положення та концептуальні основи розширеного відтворення лісових ресурсів — 24 год.</p> <p>Основні проблеми й завдання сучасного ведення лісового господарства в країнах Європи. Особливості відтворення корінних деревостанів. Технологія створення лісових культур. Відтворення лісових насаджень на нелісових землях. Екологічна реабілітація порушених земель екологічно орієнтованими лісокультурними методами.</p>	Лекція	Презентація	12, 13, 14	Передивитись презентацію, 2 год	
Тиж. 4. 2 акад. год.	<p>Тема 2: Групування земель лісокультурного фонду. Оцінка їх лісівничих особливостей. Вибір головних, супутніх, підгінних порід і чагарників. Розробка технології заліснення земель різних категорій лісокультурних площ та їх лісівниче обґрунтування у певних ґрунтово-кліматичних зонах.</p>	Практичне заняття	Опорний конспект лекцій	1, 3, 5, 6	Охарактеризувати категорії лісокультурних площ. Оцінити їхні лісівничі особливості, 2 год	25 балів
Тиж. 5. 2 акад. год.	<p>Тема 3: Організаційні підходи, основи напрямки та зональні особливості відтворення лісових насаджень на різних лісокультурних площах — 21 год.</p> <p>Лісокультурне районування України. Методи, способи та особливості відтворення лісів у різних лісокультурних областях. Густина лісових культур і її лісівниче значення. Наукові основи формування структури та складу новостворених деревостанів. Напрями вдосконалення відтворення лісів з позицій сталого управління лісами.</p>	Лекція	Презентація	8, 9, 10	Передивитись презентацію, 2 год	
Тиж. 6. 2 акад. год.	<p>Тема 3: Складання ескізу проекту лісових культур для відповідних типів лісокультурних умов, видів і категорій лісокультурних площ. Обґрунтування густоти культур і розміщення садивних місць на ділянках. Способи змішування деревних рослин у культурах.</p>	Практичне заняття	Опорний конспект лекцій	5, 10, 13	Провести лісоекологічний та лісівничо-технологічний аналіз лісокультурного фонду. Відвести земельну ділянку під заліснення, відповідно до вимог	20 балів

10. Система оцінювання та вимоги

10.1. Денна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є систематичність та активність роботи на практичних заняттях;

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття, правильність написання письмового контролю.

Система оцінювання активності роботи:

- а) відповідь на питання – 0-30 балів.
- б) змістовні доповнення при обговоренні питань – 0-5 балів.
- в) письмовий контроль – 0-40 балів.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Сучасні методи відтворення лісових насаджень» здійснюється у формі усного опитування.

Здобувач має дати відповідь на 3 питання, вибраних викладачем з переліку залікових питань. Кожне з них оцінюється за шкалою від 0 до 30 балів :

Повна відповідь на питання, яка оцінюється в 5-6 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- 2) повний перелік необхідних для розкриття основ агротехніки вирощування лісових культур у різних ґрунтово-кліматичних зонах;
- 3) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;
- 4) здатність здійснювати аналіз особливостей відтворення деревостанів корінних типів лісу і лісорозведення на нелісових землях;
- 5) уміння користуватись методами визначення періодів розвитку та формування штучних і природних лісових насаджень;
- 6) використання актуальних даних щодо визначення лісокультурної площі, її екологічних особливостей та лісівничу оцінку;
- 8) правильна оцінка ефективності лісокультурних заходів з відновлення та вирощування лісових насаджень різного цільового призначення;
- 9) засвоєння основної та додаткової літератури.

Відповідь на питання оцінюється в 15-24 бали, якщо:

- 1) відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання); або, якщо:
  - 2) при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час:
    - а) визначення категорії лісокультурних площ;
    - б) визначення періодів розвитку та формування штучних і природних лісових насаджень;
    - в) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що спотворює логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь на питання оцінюється в 0-14 балів, якщо:

- 1) відносно відповіді на найвищий бал не розкрито трьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- 2) висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним;
- 3) характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає залік, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

10.2. Заочна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 70, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом семестру не може перевищувати 20 балів;
- контрольна робота 30 балів;
- виконання модульних завдань (2 модуля) – не більше 10 балів.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль з дисципліни «Сучасні методи відтворення лісових насаджень» здійснюється у формі усного опитування.

Здобувач має дати відповідь на 3 питання, вибраних викладачем з переліку залікових питань. Кожне з них оцінюється за шкалою від 0 до 30 балів.

Оцінювання відповідей відбувається за таким самим принципом, як і для денної форми навчання.

Виконання здобувачами залікового завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

1. Вакулюк П. Г., Самоплавський В. І. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні: Монографія. / П. Г. Вакулюк, В. І. Самоплавський — Х.: Прапор, 2006.— 384 с.
2. Гордієнко М.І. Лісові культури : підруч. / М.І. Гордієнко, Г.С. Корецький, В.М. Маурер — К.: Сільгоспосвіта, 1995. — 328 с.
3. Гордієнко М.І., Шлапак В.П., Гойчук А.Ф. та ін. Культури сосни звичайної в Україні. — К.: ІАЕ УААН, 2002. — 872 с.
4. Державна цільова програма «Ліси України» на 2010-2015 рр. : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 р. № 977 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/977-2009-п>.
5. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів : затверджено наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.08.2010 р. №260 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1046-10>.
6. Кайдик О.Ю. Лісорозведення в Україні: сучасний стан, проблеми та шляхи удосконалення / О.Ю. Кайдик // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». — 2013.— Вип. 183, ч. 3. — С. 245–250.
7. Кичилук О.В. Лісорозведення з позицій екологічно орієнтованого лісівництва // О.В. Кичилук, О.Ю. Кайдик // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». — 2011. — Вип. 164, ч. 1. — С. 182–189.
8. Лісові культури: підруч. / М.І. Гордієнко, М.М. Гузь, Ю.М. Дебринюк, В.М. Маурер. — Львів: Камула, 2005. — 608 с. Лісовідновлення та лісорозведення: методичні рекомендації до лабораторних та розрахункових робіт / В.М. Маурер, Ф.М. Бровко, А.П. Пінчук та ін. // <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream>
9. Маурер В.М., Кайдик О.Ю. Відтворення лісів в Україні у контексті сталого розвитку // <https://elibrary.ru>
10. Маурер В.М. Сучасні завдання з удосконалення відтворення лісових ресурсів у контексті сталого управління лісами / В.М. Маурер // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». — 2012. — Вип. 171, ч. 2. — С. 68–75.
11. Маурер В.М. Парадигма вдосконалення відтворення лісів в умовах реформування лісової галузі України / В.М. Маурер // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». — 2010. — Вип. 152, ч. 2. — С. 32–39.
12. Мороз П.И., Шлапак В.П. Комплексное освоение Средне-днепровских песчаных массивов. — Львов: Престиж Информ, 2000. — 256 с.
13. Редько Г.И. Лесные культуры: учебн. для вузов / Г.И. Редько, А.Р. Родин, И.В. Трещевский — М.: Лесн. пром., 1980. — 368 с.
14. Сироткин Ю.Д. Лесные культуры: учебн. пособ. / Ю.Д.Сироткин, А.Д. Праходский — Минск «Высш. шк.», 1988. — 239 с.